

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z **j. polskiego** dla klasy VIII

I semestr

<i>Treści nauczania z podstawy programowej- działy</i>	<i>Wymagania szczegółowe</i>				
	<i>Ocena dopuszczająca Uczeń:</i>	<i>Ocena dostateczna Uczeń:</i>	<i>Ocena dobra Uczeń:</i>	<i>Ocena bardzo dobra Uczeń:</i>	<i>Ocena celująca Uczeń:</i>
Kształcenie literackie i kulturowe.	SŁUCHANIE * rozumie większość poleceń * uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi * mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu * rozpoznaje typowe fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście * rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY * czyta teksty współczesne i dawne, w tym pisane gwarą	SŁUCHANIE *świadomie ucze- stniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słucha- nie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie *określa tematykę wysłuchanego utworu, oenia wartość wysłuchanego tekstu, wybiera z wysłuchanego tekstu potrzebne informacje * rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym * podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację	SŁUCHANIE *uważnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczy- ciela, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczycie- la, m.in. prosi o ich powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie * słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozator- skich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu * wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne *analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację * rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi	SŁUCHANIE *aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną *słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu *interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym aluzję, sugestię, manipulację *analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi	Uczeń spełnia wszystkie wymagania kryterialne na <u>ocenę bardzo dobrą</u> , a ponadto: SŁUCHANIE * ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy * samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji * analizuje i wykorzy- stuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu CZYTANIE UTWORÓW

*wskazuje w tekstach archaizmy i wyrazy należące do gwar, odszukuje ich znaczenie w przypisach * odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, foto- grafikę) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego *rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo * wie, czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach * zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim * wskazuje nadawcę i	* rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY * podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach * rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach * odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do	CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY * samodzielnie odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, odnosi się do różnych kontekstów * czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji * rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach * interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł	CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY * samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji, uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego * rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji * analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje	LITERACKICH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY *czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym *samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu * praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego * systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych * krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem
---	--	--	--	---

adresata wypowiedzi * dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów * odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; * czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego * zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren, hymn, fraszka * odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego * wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm – potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela *czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i	najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego * zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi * samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie *odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów <i>realizm i fantastyka</i> *dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje *wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim *identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy * dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów * identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki * rozróżnia takie gatunki	utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego *rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi *odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie *odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: <i>realizm i fantastyka</i> * analizuje w tekście manipulację, perswazję, sugestię, ironię, aluzję, *omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim * charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi *dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania	się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności, samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego *zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi * interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich * odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach liter., odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy <i>realizm i fantastyka</i> * ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie,	poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego * analizuje niejednorodność dzieł literackich
---	---	---	--	--

jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę pamiętnik, dziennik, fantasy, epopeję *zna elementy rytmizujące wypowiedź – wers, rym, strofa, refren *wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze *wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu; odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu *rozdziela narrację pierwszo- i trzecioosobową *rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu *wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny *zna cechy komiksu, piosenki *odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny,	liryczne, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka *charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem *wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porów. homeryckie, archaizację, kolokwializm *wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania *odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei *identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji *analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego	bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych *omawia w tekście poetyckim cechy liryki *identyfikuje gatunki liryczne: pieśń, hymn, tren, sonet, fraszka; wskazuje ich cechy charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem *przypisuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście *odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki,	manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy *całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, *charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń *dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen *wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka *charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń *analizuje środki stylistyczne
--	--	--	---

didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy * czyta scenariusze, rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść * potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę i satyrę *odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym * wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż * z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury * zna terminy adaptacja filmowa i teatralna * wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, sceno- graf,	w utworach * omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki * określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) * wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu * rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu *czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu * podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki *wskazuje w balladzie i	pamiętnika, dziennika, epopei * przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu * w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych *wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych * wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu	czne, takie jak neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu * odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń *przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu * stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować
---	---	---	--

charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) * zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury * wie, czym jest aforyzm i anegdota * z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia * identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny	satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich * wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści *wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż *analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury *rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu *określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog)	*rozumie budowę i treść dramatu; interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy * omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki *omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich * wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym i przypisach, * dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym *wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, *analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury * ocenia adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne;	utwory dramatyczne do rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji * proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu * omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki, * wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich * wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, *ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym, publicystycznym, * wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w
--	--	--	--

* dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) * rozpoznaje aforyzm i anegdotę * w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia *rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej *rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny *potrafi nazwać, pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę	krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści * analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) *samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych *interpretuje aforyzm anegdotę *w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia; analizuje wybrane z nich *analizuje i omawia językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie * analizuje funkcje środków pozajęzy-	wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury * analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje * wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji * określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) * wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji, analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą)
--	---	---

			kowych w sztuce teatralnej i filmie *wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego *interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego	* samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy związane z historią, filozofią, sztuką * interpretuje aforyzm i anegdotę *w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia * wnikliwie analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji (np. w reklamie prasowej), reaguje adekwatnie do nich, nie ulega im niepotrzebnie * dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie * wskazuje elementy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich, i określa ich funkcję	
--	--	--	---	---	--

Kształcenie językowe.	* zna podstawowe zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości spółgłosek) i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego *wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego * ma podstawową wiedzę (stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) z zakresu gramatyki języka polskiego: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne	* zna zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek) i wyjątki od nich, stosuje je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego * dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować *stosuje w tworzonych tekstach podst. wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni * ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde i miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup	*sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego * koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście *analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni *ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wskazuje	*umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: - stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni - dostrzegania i korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście - analizy elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni *ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski	* wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi * samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach. – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobień pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem, dba o poprawność ortograficzną pisanych tekstów, – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania:
------------------------------	---	---	--	---	--

(np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem, -składni – rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i	spółgłoskowych, utratę dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, -składni – rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza	upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, zjawiska utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują, -składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu); nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym,	dźwięczne, bez-dźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem, dba o poprawność ortograficzną pisanych tekstów, -składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz zgody, rządu i przynależności), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym,	podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych
--	---	---	--	---

odwrotnie, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące, stosuje je w swoich wypowiedziach *zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, intuicyjnie je stosuje.	wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące * zna i stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, zna i świadomie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia.	wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań	wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie	(współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie na prostych przykładach; * wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych; zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje.
---	--	---	--	--

			złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące * swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych; zna językowe sposoby osiągania porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje.		
Tworzenie wypowiedzi.	* pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu * zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, * układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów,	* pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logiczną i spójną wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska * wykazuje dbałość o poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady	* pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logiczną wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami * zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje najważniejsze	* pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi * zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne	* samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub płynnie dowodzi przyjętej racji za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe * tworzy oryginalne

stosuje cytaty * stara się o estetyczny zapis wypowiedzi * sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi * redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny * tworzy plan dłuższej wypowiedzi * formułuje treść sms-a, e-maila, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny * streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień * pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny * tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym * w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, odróżnia	interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego * układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi * wykazuje dbałość o estetykę zapisu * sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu * redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny * tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi * formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej * streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i	zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, rozumiałe, klarowne * układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu * zachowuje estetykę zapisu * dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb * redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, apel, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny	* zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi * zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne * posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) * redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu * tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi	notatki, posługując się bogatym słownictwem * podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, parafrazuje utwory znanych twórców * pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami * aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję * proponuje tematy rozmów odnoszące się do omawianych utworów * aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub
---	---	--	---	--

przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo * pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście * stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową * opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych * pisze swój życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie * przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi) * opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii * pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia * mówi na temat, wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić * dba o poprawną	popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień * pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów * tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą * pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście * stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową * w tekstach własnych wykorzystuje różne formy, w tym opis	* tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi * formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny * streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu * pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu * tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe słownictwo * w opowiadaniu	* formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej * streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia * pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok * tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikliwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce * w opowiadaniu odtwórczym i twórczym	przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sądy i spostrzeżenia * interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty * przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa * oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy
--	--	---	--	---

wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna * wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji, wygłasza z pamięci tekst poetycki	sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę *opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych *samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie * przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny * opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensy przenośne w różnych tekstach kultury * pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię * płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej	odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok * stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową *w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera *opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych *posługuje się stylem urzędowym, samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny * przeprowadza i zapisuje wywiad,	indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne * w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera * wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych * samodzielnie pisze życiorys, CV, podanie i list motywacyjny * przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie * opisuje dzieło malarskie,
--	---	---	---

* wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei * zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań * wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji * uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury * zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy; dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację * recytuje z pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji	stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie * opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury * pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia * pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska * wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei * wygłasza poprawny	grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki * pisze scenariusz na podstawie własnych pomysłów * pisze wyczerpującą temat recenzję książki/filmu / przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury , stosując odpowiednio dobrane słownictwo * wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe i samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska * wygłasza poprawny, ciekawy monolog,
---	--	---

		monolog, przemówienie, aktywnie uczestniczy w dyskusji *prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu *uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, logicznie formułuje argumenty *potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia * zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy * reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację *recytuje z pamięci tekst poetycki, interpretując go z uwzględnieniem	przemówienie, uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu * wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie odnosi się do cudzych poglądów i idei * aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmując próby prowadzenia dyskusji * dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji odbiorcy oraz rodzaju komunikatu *prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu * stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu * zna i swobodnie stosuje	
--	--	--	--	--

			tematu i wyrażanych emocji	językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy *reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację * recytuje z pamięci teksty poetyckie, interpretując je głosowo z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji oraz na przykład przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie * krytycznie ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów; przedstawia rzeczowe, wnikliwe, bezstronne i życzliwe uzasadnienie swojej oceny * płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód	
--	--	--	-------------------------------	---	--

Samokształcenie.	*korzysta z informacji; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; *stara się uczestniczyć w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje); * stara się rozwijać umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * stara się rozwijać nawyki systematycznego uczenia się;	* rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; * stara się uczestniczyć w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje); *rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * rozwija nawyki systematycznego uczenia się; * rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. *rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną.	* rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji; samodzielnie do nich dociera; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; cechuje go pasja poznawania literatury i kultury; * uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie; * uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje); * pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w konkursach przedmiotowych, itp.; * rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * rozwija nawyki systematycznego uczenia się;	*rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji; samodzielnie do nich dociera, dokonuje selekcji, syntezy oraz wartościowania, analizuje i zauważa obiektywizm i subiektywizm informacji; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; cechuje go pasja poznawania literatury i kultury; * uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie; * uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych); * pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w wykładach publicznych, konkursach, olimpiadach przedmiotowych itp.;	* rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji; *samodzielnie do nich dociera, dokonuje selekcji, syntezy oraz wartościowania, analizuje i zauważa obiektywizm i subiektywizm informacji; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; * cechuje się pasją poznawania literatury i kultury; * czynnie uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie; * uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych); *pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i
------------------	--	--	---	---	---

			* rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. * rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.	* rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * rozwija nawyki systematycznego uczenia się, organizowania warsztatu pracy oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; * rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. * rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.	uczestniczy w wykładach publicznych, konkursach, olimpiadach przedmiotowych itp.; * rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * rozwija nawyki systematycznego uczenia się, organizowania warsztatu pracy oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; * rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. * rozwija umiejętność efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.
Lektury obowiązkowe	Kamienie na szaniec –	Kamienie na szaniec –	Kamienie na szaniec –	Kamienie na szaniec –	Kamienie na szaniec –

	Aleksander Kamiński Mały Książę – Antoine de Saint-Exupéry Pan Tadeusz (całość) – Adam Mickiewicz Wybór fraszek, pieśni – Jan Kochanowski Wybrane wiersze poetów: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Stanisława Barańczaka, Cypriana Norwida	Aleksander Kamiński Mały Książę – Antoine de Saint-Exupéry Pan Tadeusz (całość) – Adam Mickiewicz Wybór fraszek, pieśni – Jan Kochanowski Wybrane wiersze poetów: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Stanisława Barańczaka, Cypriana Norwida	Aleksander Kamiński Mały Książę – Antoine de Saint-Exupéry Pan Tadeusz (całość) – Adam Mickiewicz Wybór fraszek, pieśni – Jan Kochanowski Wybrane wiersze poetów: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Stanisława Barańczaka, Cypriana Norwida	Aleksander Kamiński Mały Książę – Antoine de Saint-Exupéry Pan Tadeusz (całość) – Adam Mickiewicz Wybór fraszek, pieśni – Jan Kochanowski Wybrane wiersze poetów: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Stanisława Barańczaka, Cypriana Norwida	Aleksander Kamiński Mały Książę – Antoine de Saint-Exupéry Pan Tadeusz (całość) – Adam Mickiewicz Wybór fraszek, pieśni – Jan Kochanowski Wybrane wiersze poetów: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Stanisława Barańczaka, Cypriana Norwida
Lektury uzupełniające	Pamiętnik z powstania warszawskiego (fragmenty) – Miron Białoszewski	Pamiętnik z powstania warszawskiego (fragmenty) – Miron Białoszewski	Pamiętnik z powstania warszawskiego (fragmenty) – Miron Białoszewski	Pamiętnik z powstania warszawskiego (fragmenty) – Miron Białoszewski	Pamiętnik z powstania warszawskiego (fragmenty) – Miron Białoszewski

II semestr

<i>Treści nauczania z podstawy programowej-działy</i>	<i>Wymagania szczegółowe</i>				
	<i>Ocena dopuszczająca Uczeń:</i>	<i>Ocena dostateczna Uczeń:</i>	<i>Ocena dobra Uczeń:</i>	<i>Ocena bardzo dobra Uczeń:</i>	<i>Ocena celująca Uczeń:</i>
Kształcenie literackie i kulturowe.	ŚLUCHANIE * rozumie większość poleceń * uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża	ŚLUCHANIE *świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej	ŚLUCHANIE *uważnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i	ŚLUCHANIE *aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w	Uczeń spełnia wszystkie wymagania kryterialne na <u>ocenę bardzo dobrą</u> , a ponadto: ŚLUCHANIE

prośbę o powtórzenie wypowiedzi * mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu * rozpoznaje typowe fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście * rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY * czyta teksty współczesne i dawne, w tym pisane gwarą * wskazuje w tekstach archaizmy i wyrazy należące do gwar, odszukuje ich znaczenie w przypisach * odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, foto- grafikę) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony	uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie * określa tematykę wysłuchanego utworu, ocenia wartość wysłuchanego tekstu, wybiera z wysłuchanego tekstu potrzebne informacje * rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym * podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację * rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY * podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczes-nych	nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie * słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu * wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne * analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację * rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY * samodzielnie odczytuje większość tekstów współczes-nych i dawnych na poziomie przenośnym, odnosi się do różnych kontekstów	czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną * słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu * interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym aluzję, sugestię, manipulację * analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY * samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym, isymbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpun-	* ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy * samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji * analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach informacje wybrane z wysłuchanego tekstu CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY * czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym * samodzielnie i z pasją interpretuje teksty
---	---	---	---	---

problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego *rozpoznaje wypo- wiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo * wie, czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach * zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim * wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi * dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów * odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; * czyta utwory liryczne i	i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach * rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach * odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego * zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi * samodzielnie wska- zuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie *odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz	* czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpun- kcji, akcentowania i intonacji * rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znacze- nie w przypisach * interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego *rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi *odczytuje informa-	* rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji * analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności, samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego *zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi * interpretuje informacje zawarte w tekście,	pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu * praktycznie wykorzystuje informa- cje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego * systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych * krytycznie, wielo- stronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utwo- rach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego * analizuje niejedno- rodność dzieł literackich
--	---	--	--	---

dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego * zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren, hymn, fraszka * odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego * wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm – potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela *czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę pamiętnik, dziennik, fantasy, epopeję *zna elementy rytmizujące wypowiedź –	fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów <i>realizm</i> i <i>fantastyka</i> *dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje *wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim *identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy * dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów * identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki * rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka * charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem *wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porów. homeryckie, archaizację, kolokwializm * wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i	cje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie *odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: <i>realizm</i> i <i>fantastyka</i> * analizuje w tekście manipulację, perswazję, sugestię, ironię, aluzję, *omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim * charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi *dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych * omawia w tekście poetyckim cechy liryki *identyfikuje gatunki liryczne: pieśń, hymn, tren, sonet, fraszka; wskazuje ich cechy charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i	przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich * odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach liter., odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy <i>realizm</i> i <i>fantastyka</i> * ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy * całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie *szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń *dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów,
---	--	---	--

wers, rym, strofa, refren *wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze *wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu; odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu *rozdziela narrację pierwszo- i trzecioosobową *rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu *wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny *zna cechy komiksu, piosenki *odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy * czyta scenariusze,	omawia sposób obrazowania *odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei * identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji * analizuje funkcję podtytułu, motto, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach * omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki * określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) * wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu * rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna	bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem * przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście * odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, epopei * przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu * w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do trady-	wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen *wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka *charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń * analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu * odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści
---	---	---	--

rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść * potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę i satyrę *posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich *odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym * wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż * z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury * zna terminy <i>adaptacja filmowa</i> i <i>adaptacja teatralna</i> * wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia	najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu *czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu * podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki *wskazuje w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich * wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści *wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis *wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż *analizuje proste symbole i alegorie występujące w	cyjnych wątków literackich i kulturowych *wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych * wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu *rozumie budowę i treść dramatu; interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy * omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki *omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich * wyszukuje informacje w tekście	(paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń *przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu * stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji * proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu * omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki
--	---	---	---

teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) * zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury * wie, czym jest aforyzm i anegdota * z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia * identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny	poznanych tekstach kultury *rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu *określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) * dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) * rozpoznaje aforyzm i anegdotę * w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia *rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej	popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym i przypisach; *wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych * dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym *wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, *analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury * ocenia adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej	* wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich * wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych – używa ich do własnych celów *ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym * wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach
---	--	--	---

*rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny *potrafi nazwać, pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę	struktury i treści * analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) *samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych *interpretuje aforyzm anegdotę *w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia; analizuje wybrane z nich *analizuje i omawia językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie * analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie *wyróżnia w tekście	świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury * analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje * wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji * określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) * wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji, analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) * samodzielnie dokonuje
---	--	---

			cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego *interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego	przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy związane z historią, filozofią, sztuką * interpretuje aforyzm i anegdotę *w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia * wnikliwie analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji (np. w reklamie prasowej), reaguje adekwatnie do nich, nie ulega im niepotrzebnie * dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie * wskazuje elementy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich, i określa ich funkcję * interpretuje pejzaż,	
--	--	--	--	---	--

				portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem	
Kształcenie językowe.	* zna podstawowe zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości spółgłosek) i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego *wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego * ma podstawową wiedzę (stosuje ją w	* zna zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek) i wyjątki od nich, stosuje je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego * dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować *stosuje w tworzonych tekstach podst. wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni – słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między	*sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego * koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście *analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni *ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu: – słowotwórstwa i słownictwa –	*umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: - stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni - dostrzegania i korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście - analizy elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni *ma wiedzę, którą płynnie	* wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi * samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach

praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) z zakresu gramatyki języka polskiego: – słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym s wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia <i>treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt</i>, - fleksji – rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokon., czasów. w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje),	wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia <i>treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt</i>, - fleksji – rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokon., czasów. w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje),	rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów; zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy, rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu,	stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem, dba o poprawność ortograficzną pisanych tekstów, – słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym
---	---	---	---

<i>treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt,</i> - fleksji – rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokon., czasów. w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; rozpoznaje nieodmienne części mowy – przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, *zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, zna językowe sposoby osiągania porozumienia, intuicyjnie je stosuje * wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa	potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; rozpoznaje nieodmienne części mowy – przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, *zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, zna językowe sposoby osiągania porozumienia, intuicyjnie je stosuje * wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa	różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu, - fleksji – nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy: przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik) *stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych,	znaczeniem wyrazów, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie; świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu, - fleksji – swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne
---	--	---	--

	nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, *zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, zna językowe sposoby osiągania porozumienia, intuicyjnie je stosuje * wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa		przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy, – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu); nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w	części mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów): przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samo- dzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowy, – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny w związkach wyrazów,	
--	---	--	--	---	--

		przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe,	rozpoznaje związek zgody, rzędu i przynależności), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także
--	--	---	--

			podmiotowe i orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące * świadomie stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych *analizuje przykłady manipulacji i prowokacji językowej	rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe) na prostych przykładach; * swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych; zna językowe sposoby osiągania porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje *rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej aktywnie je komentuje i reaguje na nie	
Tworzenie wypowiedzi.	* pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu * zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie	* pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logiczną i spójną wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska *wykazuje dbałość o poprawność językową,	*pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logiczną wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami *zachowuje poprawność językową,	*pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi *zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego,	* samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub płynnie dowodzi przyjętych racji za pomocą popartych przykładami argumentów

uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, * układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty * stara się o estetyczny zapis wypowiedzi * sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi * redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny * tworzy plan dłuższej wypowiedzi * formułuje treść sms-a, e-maila, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny * streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień * pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny	stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego * układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi * wykazuje dbałość o estetykę zapisu * sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu * redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny * tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi * formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej * streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym	stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, rozumiały, klarowne * układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu * zachowuje estetykę zapisu * dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb * redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, apel, dedykację,	złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze teksty wyczerpujące temat, rozumiały, klarowne * zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi * zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne * posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzje i notatkę (różnorodne postaci) * redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu	uwzględniających różne konteksty kulturowe * tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem * podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, parafrazuje utwory znanych twórców * pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami * aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję * proponuje tematy rozmów odnoszące się do omawianych
---	---	---	---	--

* tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym *w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo * pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście * stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową *opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych *pisze swój życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie *przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi) *opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki,	tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień * pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów * tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą * pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście *stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową *w tekstach własnych wykorzystuje różne formy, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę *opisuje i charakteryzuje	uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny *tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi *formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny * streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu * pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu * tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do	* tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi * formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej * streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia * pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok *tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikiwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje,	utworów * aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sądy i spostrzeżenia * interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty * przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa * oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy
---	---	--	--	---

plakatu, rzeźby, fotografii * pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia *mówi na temat, wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić * dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna * wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji, wygłasza z pamięci tekst poetycki	siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych *samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie * przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny * opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensy przenośne w różnych tekstach kultury * pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię * płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej * wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei *zna zasady poprawnej wymowy oraz norm	argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe słownictwo * w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok * stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową *w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera *opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych *posługuje się stylem urzędowym, samodzielnie pisze swój życiorys, CV,	dobierając słownictwo właściwe rozprawce * w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne * w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera * wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych * samodzielnie pisze życiorys, CV, podanie i list motywacyjny * przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania,
---	--	---	---

dotyczących akcentowania wyrazów i zdań	podanie i list motywacyjny	wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie
* wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji	* przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie	* opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki
* uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury	* opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury	* pisze scenariusz na podstawie własnych pomysłów
* zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy; dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	* pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia	* pisze wyczerpującą temat recenzję książki/filmu / przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury , stosując odpowiednio dobrane słownictwo
* recytuje z pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji	* pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska	* wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe i samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na
	*wyraża swoje zdanie i umie je logicznie	

			uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei * wygłasza poprawny monolog, przemówienie, aktywnie uczestniczy w dyskusji *prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu *uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, logicznie formułuje argumenty *potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia * zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy * reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo	poparcie swojego stanowiska * wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie, uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu * wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie odnosi się do cudzych poglądów i idei * aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści owiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmując próby prowadzenia dyskusji * dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji odbiorcy oraz rodzaju komunikatu *prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu * stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach	
--	--	--	---	--	--

			i manipulację *recytuje z pamięci tekst poetycki, interpretując go z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji	mówienia odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu * zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy *reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację * recytuje z pamięci teksty poetyckie, interpretując je głosowo z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji oraz na przykład przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie * krytycznie ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów; przedstawia rzeczowe, wnikliwe, bezstronne i życzliwe uzasadnienie swojej oceny * płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą	
--	--	--	--	--	--

				rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód	
Samokształcenie.	*korzysta z informacji; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; *stara się uczestniczyć w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje); * stara się rozwijać umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * stara się rozwijać nawyki systematycznego uczenia się;	* rzetelnie, z poszanowa- niem praw autorskich, korzysta z informacji; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; * stara się uczestniczyć w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje); *rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * rozwija nawyki systematycznego uczenia się; * rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. *rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną.	* rzetelnie, z poszano- waniem praw autorskich, korzysta z informacji; samodzielnie do nich dociera; * rozwija swoje uzdolnienia i zaintere- sowania; cechuje go pasja poznawania literatury i kultury; * uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie; * uczestniczy w projektach edukacyj- nych (np. tworzy różnorodne prezentacje); * pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w konkursach przedmio- towych, itp.; * rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * rozwija nawyki	*rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji; samodzielnie do nich dociera, dokonuje selekcji, syntezy oraz wartościowania, analizuje i zauważa obiektywizm i subiektywizm informacji; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; cechuje go pasja poznawania literatury i kultury; * uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie; * uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych); * pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w wykładach publicznych, konkursach,	* rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji; *samodzielnie do nich dociera, dokonuje selekcji, syntezy oraz wartościowania, analizuje i zauważa obiektywizm i subiekty- wizm informacji; * rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; * cechuje się pasją poznawania literatury i kultury; * czynnie uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie; * uczestniczy w projek- tach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych);

			systematycznego uczenia się; * rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. * rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.	olimpiadach przedmiotowych itp.; * rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * rozwija nawyki systematycznego uczenia się, organizowania warsztatu pracy oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; * rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. * rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.	*pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w wykładach publicznych, konkursach, olimpiadach przedmiotowych itp.; * rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy; * rozwija nawyki systematycznego uczenia się, organizowania warsztatu pracy oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; * rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii. * rozwija umiejętność efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.
--	--	--	--	--	--

Lektury obowiązkowe	Artysta – Sławomir Mrożek Szyfrowe prace – Stefan Żeromski Quo vadis, – Henryk Sienkiewicz; Ziele na kraterze (fragmenty), Tędy i owędy (wybrany reportaż) – Melchior Wańkowicz Wybrane wiersze poetów: Bolesława Leśmiana, , Wisławy Szymborskiej	Artysta – Sławomir Mrożek Szyfrowe prace – Stefan Żeromski Quo vadis, – Henryk Sienkiewicz; Ziele na kraterze (fragmenty), Tędy i owędy (wybrany reportaż) – Melchior Wańkowicz Wybrane wiersze poetów: Bolesława Leśmiana, Wisławy Szymborskiej	Artysta – Sławomir Mrożek Szyfrowe prace – Stefan Żeromski Quo vadis, – Henryk Sienkiewicz; Ziele na kraterze (fragmenty), Tędy i owędy (wybrany reportaż) – Melchior Wańkowicz Wybrane wiersze poetów: Bolesława Leśmiana, Wisławy Szymborskiej	Artysta – Sławomir Mrożek Szyfrowe prace – Stefan Żeromski Quo vadis, – Henryk Sienkiewicz; Ziele na kraterze (fragmenty), Tędy i owędy (wybrany reportaż) – Melchior Wańkowicz Wybór fraszek, pieśni – Jan Kochanowski Wybrane wiersze poetów: Bolesława Leśmiana, Wisławy Szymborskiej	Artysta – Sławomir Mrożek Szyfrowe prace – Stefan Żeromski Quo vadis, – Henryk Sienkiewicz; Ziele na kraterze (fragmenty), Tędy i owędy (wybrany reportaż) – Melchior Wańkowicz Wybrane wiersze poetów: Bolesława Leśmiana, Wisławy Szymborskiej
Lektury uzupełniające	Oskar i pani Róża – Eric-Emmanuel Schmitt	Oskar i pani Róża – Eric-Emmanuel Schmitt	Oskar i pani Róża – Eric-Emmanuel Schmitt	Oskar i pani Róża – Eric-Emmanuel Schmitt	Oskar i pani Róża – Eric-Emmanuel Schmitt